

עמת (חיפה) 53164-08-24 - ליאור חבר (עציר) נ' מדינת ישראל

עמ"ת (חיפה) 53164-08-24 - ליאור חבר ע"י נ' מדינת ישראל ע"ימחוזי חיפה

עמ"ת (חיפה) 53164-08-24

ליאור חבר (עציר) ע"י

עו"ד יובל זמר

נגד

מדינת ישראל ע"י

עו"ד סארי מועדי

בית המשפט המחוזי בחיפה

[02.09.2024]

כבוד השופט נתנאל בנישו

ערר על החלטת בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט ל' חיים)

מיום 25/7/24

(הערר נדחה)

החלטה

בפניי ערר על החלטת ביהמ"ש קמא להורות על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

כתב האישום והחלטת ביהמ"ש קמא

נגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו תשעה אישומים, שעניינם סחר בסם מסוכן והחזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית.

כתב האישום מגולל את המיוחס לעורר, לפיו הוא סיפק ומכר סמים מסוכנים מסוג קוקאין, מתאמפטמין מסוג

קריסטל, MDMA, קנבוס וחשיש לאחרים, ב-20 אירועים שונים, במהלך החודשים ינואר-מאי 2024. הסחר התבצע

כך שלאחר תיאום טלפוני, לעתים הגיעו קוני הסמים לביתו של העורר ולעתים אלה הועברו אליהם באמצעות שליח

מטעמו (פרטי האישום 2-9).

כמו כן, נטען כי במסגרת חיפוש שנערך בביתו, נמצאו סמים מסוכנים שהוחזקו על ידי העורר שלא לצריכתו העצמית,

כ-70 ג' סם מסוג קוקאין, כ-210 ג' סם מסוג קנבוס, כ-750 ג' סם מסוג חשיש ו-0.89 ג' סם מסוג נוסף (פרט

האישום הראשון).

במסגרת הדיון בבקשת המדינה להורות על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו, הסכים בא כוחו לקיומן של ראיות לכאורה ועילות מעצר. על כן, התרכז הדיון בפני ביהמ"ש קמא בשאלה האם ראוי להורות על שחרורו של העורר לחלופת גמילה טיפולית, כבקשת בא כוחו, או שמא יש להותירו מאחורי סורג ובריח, כעמדת המדינה. ב"כ המשיבה בערכאה קמא התנגדה לשחרור בחלופת מעצר, תוך שהפנתה למסוכנות הניכרת והאינהרנטית הטמונה בביצוע העבירות, לעברו הפלילי העשיר של העורר, הכולל הרשעות בעבירות "סמים" ואף לקיומו של מאסר מותנה בר הפעלה. כן נטען כי על פי הלכת סויסה (בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה (פורסם בנבו)), אין מקום לשחרור העורר.

לעומת זאת, טען ב"כ העורר כי התסקיר בעניינו חיובי וממליץ על שחרורו לקהילה טיפולית לצורך גמילה מסמים. עוד נסמך ב"כ העורר על העובדה כי החלופה המוצעת מאיינת את המסוכנות. הסנגור הוסיף כי מצבו של העורר התדרדר לאחר שנכח באירועי הנובה ב-7/10. לדבריו, עקב כך הוא החל לצרוך סמים קשים יותר. לבסוף, ציין הסנגור כי, כבר מהיום הראשון למעצרו הביע העורר רצון עז להיגמל.

לאחר שביהמ"ש קמא עמד על העקרונות שנקבעו בהלכת סויסה הנ"ל, הגיע למסקנה כי אין להורות על שחרורו של העורר לחלופה כאמור.

ביהמ"ש נימק את מסקנתו האמורה בכך שהעורר לא החל בהליך גמילה טרם מעצרו, כאשר הוא נעצר כשברשותו כמות נכבדות של סמים מסוגים שונים ואף סחר בהם. לאור זאת, לא מתקיים התנאי העיקרי הקבוע בהלכת סויסה. לצד האמור, עמד ביהמ"ש קמא על קביעת ביהמ"ש בעניין סויסה, לפיה יש לתת משקל לסוג העבירות. נקבע כי בענייננו עסקינן בעבירה חמורה ביותר של סחר בסמים. בנוסף, ציין בימ"ש כי גם על פי תסקיר שירות המבחן הוערך שקיים סיכוי לא מבוטל להישנות מעשי העבירה. לצד כל אלה, הזכיר ביהמ"ש את עברו הפלילי של העורר, לו שורת הרשעות ארוכה ותנאי בר הפעלה. ביהמ"ש הוסיף כי גם עניין זה מהווה מבחן משנה בהתאם להלכת סויסה. מסקנת ביהמ"ש קמא הייתה על כן, כי לא מתקיים צבר התנאים המאפשרים את שחרור העורר לחלופת המעצר המוצעת. מעבר לכך, התייחס בימ"ש קמא להמלצת שירות המבחן, לפיה חלופת גמילה מוסדית היא אופציה מותאמת עבור העורר, אשר בכוחה להפחית את הסיכון בנקיטת מעשים עוברי חוק, במיוחד בתחום הסמים. בהקשר לכך, ציין ביהמ"ש שהעורר אינו משתתף בהליכי טיפול במסגרת מעצרו, עובדה שאינה מתיישבת עם טענתו שהוא חפץ בגמילה. לבסוף, דייק בימ"ש כי לא נטען שאירועי ה-7/10 הם אלה שהביאו את העורר לצרוך סמים, אלא כי הדבר הוביל ל"שימוש בסמים קשים יותר".

הערר ותשובת המדינה

בערר, חוזר ב"כ העורר על טיעונו בפני בימ"ש קמא.

הסנגור מדגיש כי שחרור לחלופה מוסדית הייתה בקשתו היחידה של העורר, המודע למצבו. הסנגור מפנה לתסקיר שירות המבחן, ממנו עלה כי העורר נרתם בעבר להליכים טיפוליים, אשר נשאו פרי, כאשר הפעם האחרונה הייתה לפני 4 שנים (ת"פ 48962-07-19). אז התהליך הטיפולי הוביל לשיקומו, לניקיונו המוחלט מסמים ולהסתפקות בצו מבחן ובשירות לתועלת הציבור. לטעמו של הסנגור, העובדה כי במשך מספר שנים העורר שמר על ניקיון מוחלט מסמים ולא הסתבך בפלילים, מלמדת כאלף עדים כי מדובר באדם היודע להפיק תועלת מהליכים טיפוליים וכי יש בכוחם של אלה לסייע לו.

הסנגור מוסיף כי, כעולה מהתסקיר, איתרע מזלו של העורר והוא שהה במסיבת הנובה ביום 7/10/23, חווה את התופת ונקלע למצוקה נפשית קשה, הכוללת תסמינים של פוסט טראומה, חרדות, סיוטים, קשיי שינה וכאבים פיזיים, אשר הובילו לפגיעה קשה בתפקודו, הפסקת עבודתו והתדרדרותו שוב לשימוש אינטנסיבי בסמים. הסנגור עוד טוען כי אילולא אירועים אלו, לא היה חוזר העורר לשימוש בסמים ואף לא לסחר בהם. לדבריו, העורר סחר בסמים כאמור, על מנת לממן את שימושו העצמי.

עוד מפנה הסנגור להמלצה החיובית של שירות המבחן, אשר התרשם מנתוניו של העורר ועל רקע היכרותו הקודמת, המליץ על שילובו של העורר בקהילה טיפולית כאמור, תוך הטלת צו פיקוח מעצר למשך 6 חודשים. הסנגור מדגיש כי ההמלצה האמורה ניתנה על רקע התרשמות חיובית ביותר מהעורר, ולא פחות מכך על רקע ההיכרות הקודמת של קצין המבחן עמו.

לנוכח האמור, סבור הסנגור כי סיכויי השיקום של העורר גבוהים מאוד.

לאור זאת, במישור המשפטי, טוען הסנגור כי העורר עומד בקריטריונים שנקבעו בהלכת סויסה הנ"ל, זאת בניגוד לקביעותיו של בי"ש קמא. לדעת הסנגור, העובדה כי העורר שולב בעבר בהליכים טיפוליים מגבשת את התנאי העיקרי של הלכת סויסה. מעבר לכך, נטען כי לאור סיכויי ההצלחה הגבוהים, עניינו של העורר הוא בדיוק מסוג העניינים בהם ראוי להפנות לחלופת מעצר טיפולית, גם בהתאם למבחני ההלכה האמורה.

לנוכח כלל האמור, עותר הסנגור לקבלת הערר ולשחרור העורר לחלופת מעצר בקהילה טיפולית, כפי שצוין. ב"כ המשיבה רואה את הדברים באופן שונה לחלוטין. לדבריו, העובדה שהעורר נפגע נפשית בשל אירועי ה-7/10, אינה יכולה להכשיר סחר בסמים והפקת רווחים כלכליים. לשיטתו, היה מצופה מהעורר כי ינסה להשתלב בטיפול נפשי ולא יחזור לביצוע עבירות סמים, כתוצאה מהפגיעה האמורה. יתרה מזו, נטען כי העורר לא הציג כל אינדיקציה לכך שאכן נכח במסיבת הנובה.

באשר לתסקיר, מציין ב"כ המשיבה כי העורר היה מעורב בשני הליכי גמילה בעברו: האחד שלא צלח והשני שהיה חיובי, עד שהעורר ביצע את העבירות הנוכחיות. לדעת התובע, עצם ביצוע העבירות כאמור מעיד על כך שההליך הטיפולי לא צלח. לאור זאת, לטעמו החריג הקבוע בהלכת סויסה, בנוגע לפוטנציאל ההצלחה בגמילה, אינו מתקיים בעניינו. זאת כאשר בעניינו של העורר גם לא מתקיים החריג הראשון בהלכת סויסה, לפיו הוחל בהליך גמילה טרם המעצר.

לצד האמור, מדגיש ב"כ המשיבה את כמות הסם, אורך תקופת הסחר וכן עברו הפלילי של העורר, כנסיבות המטות את הכף לדחיית הערר.

דיון והכרעה

עילת המסוכנות במקרה זה

דומה כי אין מחלוקת באשר למסוכנות הנלמדת מהעבירות המיוחסות לעורר, אשר סחר, במספר לא מבוטל של הזדמנויות, בסמים שונים, ביניהם כאלה אשר נהוג לכנותם "קשים". על כן, לא רק שמתקיימת חזקת מסוכנות סטטוטורית (סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) תשנ"ו-1996), אלא שהמסוכנות האמורה מומחשת היטב במהותם והיקפם של המעשים (וראו לדוגמה בש"פ 8262/18 אבו קרינאת נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 04.12.18) והפסיקה המובאת בו).

עברו המכביד של העורר אף מחזק את עילת המסוכנות האמורה, אשר ברגיל יש בה להביא למעצר ממשי עד תום ההליכים המשפטיים (ראו למשל בש"פ 3147/18 חמיאס נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 09.05.18). בעניין זה נזכיר כי לחובת העורר תשע הרשעות קודמות, רובן בנושא סמים וביניהן גם בעבירות של החזקת סמים שלא לצריכה עצמית.

העובדה כי העורר ביצע שורה של עבירות סמים על פני השנים, ואף חזר לשימוש ולסחר בסמים לאחר שעבר תהליך גמילה, מעוררת חשש ממשי שגם הפעם ימעד אם ישוחרר לחלופה, ובכלל זה לחלופה מוסדית. לנוכח דברים אלה, חל בעניינו של העורר הכלל האמור, לפיו מן הראוי להורות על מעצרו עד תום ההליכים. תסקיר המעצר

כאמור, מבקש הסנגור לסטות מהכלל ולאפשר לעורר להשתלב בהליכי גמילה, תוך שחרורו ממעצר. בקשה זו נסמכת על המלצתו החיובית של שירות המבחן. יתרה מזו, מפנה הסנגור לטענת העורר כי העבירות בוצעו כתוצאה ממשבר נפשי חמור שפקד אותו לאחר שנקלע לאירועים הנוראיים שהתרחשו בפסטיבל הנובה ביום 7/10. ואכן, בעניינו של העורר קיים תסקיר מעצר ובו המלצה לשלבו בהליך גמילה בקהילה טיפולית "אילנות", תחת צו פיקוח מעצר. העורר אף נמצא מתאים להיקלט על ידי גורמי הקהילה.

עורך התסקיר עמד על נסיבות חייו המורכבות של העורר. בנוסף, צוין כי במהלך מעצר קודם (שנת 2013) הוא שולב ביחידה לטיפול בהתמכרויות, אך הוא לא שמר על קשר עקבי עם היחידה ולא השלים את הטיפול. לעומת זאת, במסגרת הליך משפטי שנפתח בשנת 2019, הוא שולב שוב ביחידה לטיפול בהתמכרויות, לקח חלק בהליכי הטיפול, עמד במעקב לשימוש בסמים והשלים שירות לתועלת הציבור באופן משביע רצון. התרשמות עורך התסקיר הייתה כי העורר כמה לתמיכה רגשית, לליווי ומבין את הצורך בטיפול במצבו.

לצד האמור, העריך עורך תסקיר כי קיים סיכוי לא מבוטל להישנות מעשי העבירה, המצמצם בעיניי את עוצמת המלצתו החיובית (וראו בש"פ 6513/20 אלמלך נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 01.10.20) והשוו לגישה המרחיבה במקצת בבש"פ 6531/23 ברוך נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.09.23)).

האם עניינו של העורר עומד בתנאי הלכת סויסה?

אציין תחילה כי עניינו של העורר אכן עורר בי את התחושה שתוארה על ידי ביהמ"ש העליון בפתיחת דבריו בהלכת סויסה הנ"ל, היינו כי: "יוצאת נפשו של ביהמ"ש מרחמים על אותם עלובי גורל שנפלו או הפילו עצמם ברשת הסמים". ברם, מיד לאחר קביעה זו מוסיף ביהמ"ש ומצווה: "יש לזכור כי קשה פגיעתם של עברייני הסמים בחברה ועל ביהמ"ש להגן על קורבנות תמימים של אותם עבריינים".

בהקשר לדילמה האמורה, הותוו המבחנים המפורטים בהלכת סויסה הנ"ל, באשר למקרים בהם ראוי לסטות מכלל המעצר ולאפשר שחרור לחלופת גמילה, כבר בשלבי המעצר. תנאים אלה סוכמו בקצרה על ידי ביהמ"ש כדלקמן: "הכלל הוא, כי העיתוי הראוי לגמילה מסמים הוא בשלב גזירת הדין וריצוי העונש. לכלל זה חריג בהתקיים שלושה או שניים מהתנאים המצטברים הבאים והם:

א. כאשר הנאשם החל בגמילה עוד לפני שביצע את העבירה שבגינה נעצר.

ב. כאשר פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה.

ג. כאשר יש בהליך הגמילה כדי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מן הנאשם."

מאחורי התנאים האמורים נראה כי עומדות שתי תכליות: הראשונה, סובייקטיבית יותר, נעוצה בשכנוע ביהמ"ש בדבר כנות רצונו של הנאשם לעבור תהליך גמילה. השנייה, אובייקטיבית יותר, והיא נוגעת להערכת סיכויי הצלחת התהליך הנ"ל.

לאחר עיון בטיעוני הצדדים ובראיות, הגעתי למסקנה כי תכליות אלה אינן מתקיימות במקרה דנן, ועל כן דין הערר להידחות.

כאמור, העורר עירב עצמו בעבירות חמורות מאוד, אשר מסוכנותן לציבור היא מהמפורסמות שאינן צריכות ראייה.

זאת ועוד, כפי שנקבע לא פעם, השלב הטבעי לשילוב בהליך גמילה הוא לאחר הרשעת הנאשם וגזירת דינו. על כן, על מנת שתוקדם תחילת הגמילה לשלב המעצר, נדרשים להתקיים חריגים לכלל כפי שצוינו. כאמור, לא התרשמתי כי חריגים אלה מתקיימים בענייננו.

תחילה באשר להליך גמילה קיים. אין מחלוקת כי העורר לא היה משולב בהליך טיפולי פורמלי טרם מעצרו. זאת ועוד, על אף מאמצי הסנגור לשכנע אותי כי ניתן לראות את העורר כמי שכבר החל גמילה לפני ביצוע העבירה, אינני סבור שהתהליכים הטיפוליים בהם היה משולב העורר לפני מספר שנים עונים על תכלית התנאי האמור. הליכי הטיפול האמורים הסתיימו זה מכבר, ואין בדחיית תחילתו של הליך גמילה חדש לשלב המאוחר יותר, לאחר גזירת הדין, כדי לפגוע בסיכוי הגמילה המבוקשת.

אם כן, הטיפול בו השתתף העורר בעבר תם זה מכבר, והעורר לא עשה מאז מאמצים להשתלב בהליכים טיפוליים נוספים, לא בהקשר לשימוש בסמים ואף לא בנוגע למצבו הנפשי. מכאן כי, לא מתקיימות הנסיבות העשויות לבסס עובדתית את הרצון לטיפול מוקדם למעצר, לו טען העורר.

יתרה מזו, לצערי, לא התרשמתי כי בענייניו של העורר קיים פוטנציאל הצלחה גבוה לגמילה. העורר תלה את ביצוע העבירות בהתדרדרות במצבו הנפשי עקב נוכחותו בפסטיבל הנובה ב-7/10. ברם, מהראיות ניתן להתרשם כי העורר עושה שימוש בסמים מזה תקופה ארוכה יותר, שהחלה הרבה לפני אותם אירועים נוראיים (ראו אמרתו של ערן אוזיה מיום 13/5/24 ש' 81; אמרתו של עודד טורג'מן מיום 13/5/24 החל מש' 34 ואילך; אמרתו של אסף גרמן מיום 12/5/24 ש' 65-66; אמרתו של רמי אלקסלסי מיום 12/5/24 ש' 66-67. ודוקו התייחסותי למתואר בראיות אלה היא בהקשר לסיכוי הגמילה של העורר בלבד, ולא לעבירות הנלמדות מהן אם בכלל, שכן אלה לא יוחסו לעורר בכתב האישום).

על כן, גם אם חלה החמרה במצבו של העורר לאחר אירועי הנובה האמורים, עובדה שלא גובתה בתיעוד רפואי או אחר, קשה לומר שמדובר במשבר משנה מציאות בכל הקשור לשימוש בסמים.

מסקנה זו מקעקעת את אחד האדנים המשמעותיים להמלצת שירות המבחן, בלעדיו ספק עד כמה רלוונטית המלצה זו.

בנסיבות אלה, גם אם בעבר השלים העורר הליך גמילה, הסתבכותו המחודשת בעבירות סמים לא קלות, מציבה סימן שאלה באשר לסיכויי הצלחת הליך כאמור בטווח הזמן הארוך יותר. משכך, לא התרשמתי שסיכויי הגמילה בענייניו גבוהים.

בהקשר זה יש אף לציין כי העורר לא רק "נפל" וחזר לשימוש עצמי, אלא הרחיב את פעולתו גם לסחר בסמים, המבטא כישלון משמעותי יותר של התהליך אותו עבר ומציב מסוכנות ברף גבוה יותר.

כל אלה, מעוררים ספקות רבים באשר להתאמת השחרור לקהילה טיפולית למהות המסוכנות. בעניין זה יש לציין כי אמנם שילובו של העורר בהליך טיפולי כאמור ירחיק אותו מהסביבה בה ביצע את העבירות, ואף עשויה להוציא אותו מדפוסיו העבריינים. ברם, כפי שציין בצדק בית המשפט קמא, מטיבו של מוסד כאמור כי הוא אינו מהווה חלופת מעצר המאיינת מסוכנות (וראו גם בהקשר זה דבריו של כב' השופט עמית בהלכת סויסה הנ"ל).

אשר על כן, מעורבותו של העורר במקרים לא מעטים של סחר בסמים מסוגים שונים, על פני תקופה, בשילוב עם עברו המכביד, גם אם אינם הופכים אותו לרב עבריינים בתחום זה, אינה מתיישבת עם שחרורו לחלופה שלא יהיה בה פיקוח הדוק ביותר על העורר ועל מעשיו.

בנסיבות אלה, מצאתי כי אין מקום לקבל את המלצת שירות המבחן במקרה זה. בעניין זה אזכיר כי, כידוע, תסקיר מעצר משמש ככלי עזר בלבד לבית המשפט (ראו עניין אבו קרינאת הנ"ל, בש"פ 4506/20 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו, 14.07.20) ובנסיבות דומות לענייננו ראה עניין אלמלך הנ"ל).

סוף דבר

לנוכח כלל השיקולים האמורים, מצאתי כאמור לדחות את הערר.

לנוכח תיאורי העורר את מצבו הנפשי הקשה עובר למעצרו ואף לאחוריו, אמליץ לשב"ס להמשיך במעקב ובטיפול הנדרשים.

הערר נדחה.

מזכירות בית המשפט תשלח העתק החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ט אב תשפ"ד, 02 ספטמבר 2024, בהעדר הצדדים.